

активними учасниками економічного життя. Підприємництво відкриває перед молодими людьми безліч можливостей для самореалізації, розвитку та досягнення фінансового успіху. Зокрема, для учнів професійно-технічних навчальних закладів це може стати не лише шляхом до самостійної праці, але й можливістю змінити свою галузь, створюючи нові технології та послуги.

Розвиток підприємницьких навичок у молоді має велике значення для майбутнього економіки, адже такі підприємці можуть стати рушієм інновацій та змін, що потрібні для прогресу суспільства. Тому важливо на всіх етапах освіти забезпечити доступ до підприємницьких знань та підтримку ініціатив молодих людей. Це стане запорукою не лише їхнього успіху, а й загального економічного процвітання країни.

Список посилань

JA Ukraine. (n.d.). *Junior Achievement Ukraine*. <https://ja-ukraine.org/>
Мукачівський професійний політехнічний коледж/ (2024). *Відео презентація команди SweetFitBite* [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=a7TVWLNETsc>

— 20 —

УДК 377.3.04+37:018

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО КОНСУЛЬТУВАННЯ З МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Олена Продан,
заступник директора Чернівецького вищого
комерційного училища Державного
торговельно-економічного університету з
навчально-виховної роботи,
<https://orcid.org/0009-0003-9307-3128>
e-mail: lenchik.prodan@gmail.com

Анотація. Розглянуто особливості проведення консультування з молодіжного підприємництва на базі Чернівецького вищого комерційного училища Державного торговельно-економічного університету. Окреслено сучасні тенденції в консультуванні з

молодіжного підприємництва та досліджено інноваційні підходи. Визначено ефективні методи розвитку підприємницького мислення, зокрема участь у Таборах підприємництва та Ярмарках молодіжного підприємництва ЕХРО. Проаналізовано основні напрямки і форми роботи Центру розвитку професійної кар'єри Училища, консультанти якого надають інформаційні та інші послуги про спектр і види підприємництва, варіанти та способи відкриття власної справи тощо.

Ключові слова: молодіжне підприємництво, підприємницькі навички, кар'єрні консультанти, бізнес-кейси, центр розвитку професійної кар'єри.

INNOVATIVE APPROACHES TO YOUTH ENTREPRENEURSHIP CONSULTING

*Olena Prodan,
Deputy Director Chernivtsi Higher Commercial
College State University of Trade and Economics
Department of Educational and Training Affairs*

Abstract. The article examines the features of youth entrepreneurship consulting at the Chernivtsi High School of Commerce of the State University of Trade and Economics. It outlines modern trends in youth entrepreneurship consulting and explores innovative approaches. Effective methods for developing an entrepreneurial mindset are identified, including participation in Entrepreneurship Camps and Youth Entrepreneurship EXPO Fairs. The main directions and forms of work of the College's Career Development Center are analyzed, where consultants provide informational and other services on the types of entrepreneurship, options, and ways to start a business.

Keywords: youth entrepreneurship, entrepreneurial skills, career consultants, business cases, Career Development Center.

Молодіжне підприємництво є важливим фактором економічного розвитку, оскільки воно сприяє створенню нових робочих місць, стимулює інновації та підвищує конкурентоспроможність економіки. Однак, молоді підприємці часто стикаються з різними проблемами, такими як брак досвіду, знань та фінансових ресурсів. Окрім відомих і зрозумілих тверджень щодо важливості розвитку підприємницьких навичок молоді для сучасного освітнього процесу як каталізатора для пошуку ефективних ідей, їх успішної реалізації та, як наслідок,

формування цілої генерації лідерів та новаторів, знаємо, що підприємництво в останні роки значно трансформувалося і стало не просто перспективним, а ключовим для економіки, тим більше майбутньої повоєнної України. Це зумовлює актуальність дослідження.

Переважна більшість молоді на старті професійного і життєвого самовизначення не здатна зробити вибір, який задовольняв би як її особисті інтереси й потреби, так і потреби суспільства. Тому одним із завдань закладів професійної освіти є створення умов, що забезпечуватимуть молодому поколінню можливості пошуку й реалізації найбільш ефективних і затребуваних стратегій розвитку професійної або бізнес-кар'єри; формування в особистості готовності до таких змін та психолого-педагогічної підтримки професійного розвитку у період професійної підготовки до започаткування власної справи. Ці питання в закладах професійної освіти допомагає вирішити організація консультування з молодіжного підприємництва.

Мета дослідження – проаналізувати ефективні підходи до консультування з молодіжного підприємництва.

Сучасний світ вимагає від молоді не лише глибоких знань, а й практичних навичок, що допомагають бути конкурентоспроможними на ринку праці. Молодіжне підприємництво є одним із ключових напрямів розвитку фінансової незалежності та кар'єрного зростання молодих людей. У цьому контексті ефективне консультування відіграє вирішальну роль у формуванні плеяди майбутніх підприємців.

Навчаючись у закладі професійної освіти, особистість приймає низку важливих рішень, які стосуються вибору місця та виду професійної діяльності, можливості реалізувати себе як індивідуального підприємця, створити власний бізнес-продукт, стилю життя та конкретних завдань на майбутнє, коригування ціннісних орієнтацій у співвідношенні з майбутнім статусом та життєвими планами. Вибір власної життєвої стратегії є необхідною складовою проектування кар'єри або власної справи. Здатність до планування своєї кар'єри надає можливість передбачати результати власної діяльності, діяльності інших та наслідки ймовірних подій у професійному та особистому житті.

Кар'єрні консультанти виконують функції наставників, допомагаючи молоді визначити свої сильні сторони, сформувані підприємницьке мислення та знайти власний шлях у бізнесі. Підтримують здобувачів освіти на кожному етапі їхньої

підприємницької діяльності – від генерації ідеї до її реалізації. Консультування включає розробку персоналізованих планів розвитку, підготовку до участі у заходах з представлення власних бізнес-ідей, організацію зустрічей із менторами.

Сучасні тенденції в консультуванні з молодіжного підприємництва включають:

- використання цифрових технологій: цифрові технології, такі як онлайн-платформи, соціальні мережі та мобільні додатки, можуть бути використані для надання консультацій молодим підприємцям;
- індивідуальний підхід: консультування повинно бути адаптовано до індивідуальних потреб кожного молодого підприємця;
- менторство – ефективний спосіб передачі досвіду та знань від досвідчених підприємців молодим підприємцям;
- створення спільнот молодих підприємців: сприятиме обміну досвідом та підтримці.

Інноваційні підходи до консультування з молодіжного підприємництва включають використання штучного інтелекту для проведення аналізу даних й надання персоналізованих рекомендацій молодим підприємцям; використання віртуальної реальності для розробки інтерактивних кейсів; використання гейміфікації для проведення цікавих ділових та рольових ігор. Вони сприяють розвитку у молоді не лише бізнес-навичок, а й впевненості у власних силах. Поєднання теоретичних знань, практичного досвіду та наставництва створює сприятливі умови для формування майбутніх підприємців.

Ефективним методом розвитку підприємницького мислення є участь у Таборах підприємництва. Ці заходи надають можливість здобувачам освіти працювати у командах над реальними бізнес-кейсами, отримувати зворотний зв'язок від експертів і вдосконалювати свої навички у креативному середовищі. Важливою складовою є зустрічі з менторами – успішними підприємцями, які діляться власним досвідом та надають практичні рекомендації щодо ведення бізнесу.

Табори підприємництва є хорошою платформою ідей, креативу, невимушеного спілкування, щирого сміху великої кількості молодих людей, які бажають розвиватися, не дивлячись на важкі часи для нашої країни. Учасники Таборів підприємництва отримують нові знання, практичні навички з просування власних послуг/товарів, публічного виступу, проведення презентацій своїх бізнес-ідей.

Перевірити свої навички на практиці можна на щорічних Ярмарках молодіжного підприємництва ЕХРО. Саме тут молоді підприємці можуть представити свої ідеї, протестувати продукцію на реальних споживачах, отримати перший прибуток і знайти

потенційних партнерів чи інвесторів та вивчити майбутніх конкурентів.

До переваг участі у щорічних Ярмарках молодіжного підприємництва ЕХРО можна віднести:

- продаж та просування продуктів;
- навчання та досвід: участь у Ярмарках дає можливість набути практичного досвіду у презентації свого продукту та прямих продажах, навчитися взаємодіяти із клієнтами, аналізувати реакцію аудиторії;
- мережеві зв'язки: на ярмарках підприємництва можна зустріти інших молодих підприємців, фахівців із різних галузей, що може призвести до створення нових партнерств, співпраці та обміну корисною інформацією;
- залучення інвестицій: ярмарки є платформою для презентації своїх проєктів, що може призвести до отримання фінансової підтримки для подальшого розвитку бізнесу;
- покращення рекламної кампанії: ярмарки треба використовувати як додаткову рекламу учнівської бізнес-кампанії;
- інновації та креативність: прямий продаж спонукає майбутніх підприємців думати креативно та шукати нові рішення для покращення свого продукту;
- підтримка спільноти: ярмарки створюють платформу для об'єднання молодих підприємців з метою обміну досвідом, порадами.

Тобто, участь у Ярмарках молодіжного підприємництва ЕХРО допомагає здобувачам освіти реалізовувати свої ідеї, познайомитися з реальним бізнес-середовищем та підвищити власну підприємницьку компетентність. Тому участь у таких заходах є однією з ключових передумов для успішної реалізації підприємницького потенціалу здобувачів освіти.

Корисним також є вивчення міжнародного досвіду, зокрема, досвіду Естонії. Ця країна демонструє успішні практики розвитку підприємницьких навичок у школах через інтеграцію підприємництва у освітню програму, підтримку молодіжних стартапів та активну участь у міжнародних Ярмарках підприємництва. Вивчення міжнародного досвіду допомагає адаптувати найкращі практики до наших реалій.

Варто зазначити, що в багатьох закладах професійної освіти консультування з молодіжного підприємництва є одним з напрямів роботи Центрів розвитку професійної кар'єри. Зазвичай консультанти здійснюють просвітницьку та інформаційну допомогу шляхом надання інформаційних та інших послуг про спектр та види підприємництва, варіанти та способи відкриття власної справи тощо. Основними формами роботи з підготовки молоді до підприємництва є анкетування,

інтерактивне спілкування, інформаційні зустрічі з успішними підприємцями.

На базі Чернівецького вищого комерційного училища Державного торговельно-економічного університету функціонує Центр розвитку професійної кар'єри, основними напрямками роботи якого є налагодження співпраці з підприємствами, установами та організаціями, які можуть бути потенційними роботодавцями для випускників; здійснення консультаційної підтримки, інформування здобувачів освіти і випускників училища про вакантні місця, що відповідають їх професійній та фаховій підготовці (спеціальності); консультації психологів, юристів, фахівців служби зайнятості та надання інформації про права та обов'язки молоді, проведення роз'яснювальної роботи серед молоді щодо нормативно-правових актів з питань державного регулювання зайнятості та трудових відносин, а також практична допомога в реалізації отриманих знань; розвиток підприємницької ініціативи, професійних і комунікативних якостей; допомога у побудові плану професійної кар'єри на основі забезпечення відповідності особистих характеристик сучасним вимогам ринку праці; координація отримання додаткової освіти на майстер-класах, бізнес-тренінгах, сертифікованих програмах, участі в програмах, проєктах щодо підтримки здобувачів освіти; підтримка у написанні власних резюме здобувачів освіти і випускників училища. Системна робота Центрів розвитку професійної кар'єри стає вирішальним кроком у досягненні успіху випускників.

Підготовка української молоді до самозайнятості шляхом відкриття і ведення власної справи в умовах зруйнованої війною економіки та катастрофічного зростання безробіття є важливим завданням системи професійної освіти. У цих умовах має докорінно змінитися й філософія професійної освіти повоєнного періоду, де підготовка молоді до підприємництва повинна розглядатися не як супутня навчальна ціль професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, а як наскрізне системне завдання для всіх ланок освітнього процесу та позанавчальної діяльності закладу професійної освіти.

Консультування з молодіжного підприємництва сприятиме зменшенню безробіття і зниженню державних дотацій на утримання безробітних; збільшенню кількості малих підприємств і зростанню надходжень до державного бюджету; розвитку мережі малих підприємств у кожному регіоні, що у воєнний час виявилися найбільш мобільними і здатними до швидкого відновлення логістичних ланцюжків; стабілізації психологічного стану молодих людей в умовах воєнної невизначеності через формування готовності сприймати

чергові проблеми як нові можливості. Тому консультування з молодіжного підприємництва можна вважати особливим видом як формальної, так і неформальної освіти для кар'єри, що передбачає розвиток особистісних якостей, розвиненого підприємницького мислення та поведінки; формою підвищення обізнаності здобувачів закладів професійної освіти з питань самозайнятості та можливостей кар'єрного зростання у підприємстві; засобом реалізації бізнес-проектів через керування учнівськими бізнес-компаніями, оволодіння діловими навичками і знаннями про те, як розпочати й успішно розвивати власний бізнес.

Консультування здобувачів освіти з молодіжного підприємництва допоможе їм спланувати власну бізнес-кар'єру, сформувати навички прийняття відповідних рішень, сприятиме розумінню особливостей ринку праці, а також стимулюватиме до більш ефективного і цілеспрямованого навчання. Випускникам професійних навчальних закладів, які вперше опинилися на ринку праці, таке консультування дасть змогу визначитись зі створенням власної справи або знайти роботу через освоєння активних методів працевлаштування.

Список посилань

Базиль, Л. О., Байдулін, В. Б., Гриценко, І. А., Єршова, Л. М., Орлов, В. Ф., Савченко, М. О., & Теловата, М. Т. (2022). *Молодіжне підприємництво в умовах воєнного стану: практичний порадник*. ІПО НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735025>

Базиль, Л. А., Байдулін, В. Б., Гриценко, І. А., Єршова, Л. М., Орлов, В. Ф., Савченко, М. О., Теловата, М. Т., & Тітова, О. А. (2022). *Підготовка майбутніх кваліфікованих робітників до молодіжного підприємництва: довідник*. ІПО НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733742>

Ваніна, Н. М. (2023). Соціально-економічні передумови консультування з питань молодіжного підприємництва в закладах професійної (професійно-технічної) освіти у період воєнного стану та повоєнного відновлення економіки України. *Наукові записки Малої академії наук України*, 2, 21–28. <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0001466300>

Закатнов, Д., Байдулін, В., Ваніна, Н., Гриценко, І., Єршова, Л., & Савченко, М. (2023). *Консультування здобувачів професійної освіти з молодіжного підприємництва для повоєнного відновлення економіки України: методичний посібник*. Інститут професійної освіти НАПН України. <https://doi.org/10.32835/978-617-8167-00-4/2023>